

КАФЕДРА ДЕРЕВ'ЯНИХ ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Методика викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах

Освітній ступінь	магістр	<table border="1"><tr><td>Курс</td><td>1</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>2</td></tr></table>	Курс	1	Семестр	2						
Курс	1											
Семестр	2											
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»											
Освітньо-наукова програма	«Оркестрові духові та ударні інструменти: «Флейта», «Гобой», «Кларнет», «Фагот», «Саксофон», «Валторна», «Труба», «Тромбон», «Туба», «Ударні інструменти»											
Статус	<u>обов'язкова</u> / вибіркова	<table border="1"><tr><td>ECTS</td><td>3</td></tr><tr><td>Годин</td><td>90</td></tr><tr><td>Лекції</td><td>20</td></tr><tr><td>Семінари</td><td>20</td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>50</td></tr></table>	ECTS	3	Годин	90	Лекції	20	Семінари	20	Самостійна робота	50
ECTS	3											
Годин	90											
Лекції	20											
Семінари	20											
Самостійна робота	50											
Семестровий контроль	екзамен/ <u>залік</u>											

Інформація про викладача

ПІБ	Качмарчик Володимир Петрович, професор, доктор мистецтвознавства
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=vopzekAAAAAJ
e-mail	vladkachmarchyk@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу «Методика викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах» полягає в оволодінні студентами комплексом науково-обґрунтованих методів та способів результативного навчання гри на інструменті, викладання історії і теорії виконавства і успішного застосування набутих знань і навичок в майбутній педагогічній діяльності.

Дисципліна «Методика викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах» в системі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» спрямована на творче засвоєння комплексу наукових знань з історії виконавства на духових та ударних інструментах, музичної психології, методики викладання гри на інструменті та оволодіння навичками педагогічної практики. Дана навчальна дисципліна розкриває зміст, принципи, засоби і прийоми навчання гри на музичних інструментах, вивчає закономірності музично-виконавського розвитку

та засоби керування ними на різних етапах навчання, а також розвиває музично-виконавське мислення, пов'язане з усвідомленням засобів музичної виразності та методів їх виконавського втілення.

Предмет вивчення навчальної дисципліни – теоретичні знання і практичні навички, дослідження та освоєння загальних закономірностей та індивідуальних особливостей процесу навчання, які необхідні для навчально-виховної та творчої діяльності педагога-музиканта у вищій школі.

Дисципліна тісно пов'язана із курсами «Історія виконавства на духових та ударних інструментах», «Методика викладання гри на духових та ударних інструментах», «Музична педагогіка» та ін..

Завдання:

- вдосконалення знань і вмінь магістрів з історико-теоретичних і методичних аспектів виконавства на духових та ударних інструментах;
- оволодіння певною системою музично-педагогічних поглядів та наукових принципів в контексті проблематики індивідуальної роботи зі студентом;
- вивчення історичних аспектів становлення, розвитку вітчизняного та зарубіжного виконавства на духових та ударних інструментах;
- організація самостійної роботи студента над вдосконаленням власної виконавської майстерності;
- підготовка до виконання музично-просвітницьких функцій (виступи з методичними доповідями, вивчення та популяризація нової літератури з педагогіки, методики та психології, проведення зі студентами концертів-лекцій, тощо);
- ознайомлення студентів із педагогічним досвідом вітчизняної та зарубіжної виконавських шкіл.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- методи навчання гри на духових та ударних інструментах і методику викладання їх у вищій школі;
- методи викладання та форми розвитку музичних здібностей студента;
- педагогічний репертуар та методи роботи над творами різної форми, жанру, стилю;
- історичні, теоретичні та практичні основи сольного виконавства;
- програмні вимоги з фаху;
- знання мети, завдань та змісту навчальної дисципліни, принципів і методів її викладання;
- фахові вимоги та зміст професійної діяльності викладача;
- методи роботи над навчальним репертуаром у класі з фаху.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- теоретично обґрунтувати проблемні питання методичних, історико-теоретичних, а також музично-просвітницьких аспектів становлення та розвитку виконавського мистецтва на духових та ударних інструментах;
- провести урок та організувати самостійні заняття студента;
- працювати над музичним твором й педагогічним репертуаром (особливостями музичних стилів та жанрів);
- визначити головні складові, що представляють концепцію музичного твору;
- застосовувати інструментально-виконавські уміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності;

- планувати педагогічну роботу, шляхи та методи підвищення кваліфікації та творчий розвиток студента.

Програма курсу розрахована на вивчення впродовж одного семестру, в кінці якого передбачено диференційний залік.

Методика викладання передбачає проведення лекційних і семінарських аудиторних занять із використанням широкого спектру сучасних інформаційних технологій, підготовкою рефератів з їх подальшим обговоренням в аудиторії, індивідуальну самостійну роботу студентів.

Під час навчання використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань (електронні презентації для лекційних та тестові завдання для семінарських занять) тощо.

Перелік тем

Тема 1. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі в контексті вітчизняної та зарубіжної систем музичної освіти.

Семінар. Методика викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах на сучасному етапі: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Тема 2. Виконавське мистецтво на духових та ударних інструментах і виконавська педагогіка епохи Античності, середньовіччя та Відродження.

Семінар. Роль Гвідо д'Ареццо в реформуванні музичної освіти середньовіччя.

Тема 3. Формування виконавських національних шкіл в епоху бароко.

Семінар. Виконавська педагогіка С. Ганассі, Й. С. Баха, Й. Кванца та Ф.Е.Баха і її роль у розвитку інструментального мистецтва першої половини XVIII століття.

Тема 4. Виконавство на духових та ударних інструментах і виконавська педагогіка класицизму та романтизму.

Семінар. Інструментальний концерт і соната як основа формування репертуару для публічного виступу.

Тема 5. Зарубіжні виконавські школи XX та XXI ст.

Семінар. Паризька консерваторія в контексті інтернаціоналізації методів підготовки професійного музиканта.

Тема 6. Вітчизняне мистецтво гри на духових та ударних інструментах і виконавська педагогіка XX та XXI ст.

Семінар. Роль педагогів-новаторів у розвитку технологічних засад гри на духових та ударних інструментах.

Тема 7. Організація навчально-виховної і творчої роботи в класі з фаху.

Семінар. Основні види індивідуальних уроків і групових лекційних занять в навчальному процесі ВНЗ.

Тема 8. Технологічні засади формування виконавського апарату та його розвиток..

Семінар. Анатомо-фізіологічні особливості формування амбушура на духових інструментах.

Тема 9. Робота над розвитком технічної майстерності і виконавської культури.

Семінар. Інструктивний матеріал – основа оволодіння технологією гри на інструменті.

Тема 10. Науково-методична література та концертно-педагогічний репертуар в заняттях з фаху.

Семінар. Творчий підхід до формування концертно-педагогічного репертуару з фаху.

Форми та технології навчання

Базова форма навчання визначена навчальним планом (очна, денна).

В залежності від існуючих умов проведення освітнього процесу передбачено використання змішаної форми навчання як у вигляді традиційних аудиторних занять, так і в онлайн режимі. На даний момент дисципліна викладається з використанням засобів дистанційного зв'язку (e-mail, FB-месенджер, Viber, Googl meet, Zoom) і навчальної платформи MOODLE.

Лекції, семінарські заняття, дискусії, медіапрезентації здійснюються із широким застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу.

Методи контролю

Самостійна робота студентів: перевірка конспекту, перевірка відповідей на проблемні питання, огляд підручників та навчальних посібників, складання тестових завдань, складання конспекту з індивідуального чи практичного заняття, розробка занять, захист індивідуального творчо-наукового завдання.

Поточний контроль – проведення практичних занять, відпрацювання академічних заборогованостей.

Модульний контроль – включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу (змістовний модуль) згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань, проведення рубіжного атестування.

Підсумковий контроль – проводиться з метою оцінки результатів навчання та здійснюється у формі проведення семестрового заліку або іспиту в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Критерії оцінки знань і вмінь:

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

Студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни, вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C

Студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	64 – 73	D
	60 – 63	E

Студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
------------------------	-----------------------	----------------

Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

У випадках, коли студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекцій	10
2.	Відвідування семінарських занять	15
3.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	10
4.	Реферат (презентація) за обраною тематикою	15
5.	Підсумкова контрольна (модульна) робота	20
6.	Залік	30
7.	Всього	100

Інклюзивне навчання

Передбачене викладання навчальної дисципліни для студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

При необхідності навчальна дисципліна може викладатися англійською або іншою іноземною мовами. За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англійських онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Неформальна освіта

Під час вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах» практикується широка участь студентів у науково-методичних, науково-практичних конференціях, методичних семінарах, конкурсах творчих робіт, круглих столах, майстер класах, відвідування виставок, музеїв та культурно-мистецьких закладів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. К., 2002.
2. Апатский В. Н. История духового музыкально-исполнительского искусства. Книга II. К.: НМАУ имени П. И. Чайковского, 2012 .
3. Апатский В. Н. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства. – НМАУ имени П. И. Чайковского: К., 2006.
4. Апатский В.Н. Актуальные проблемы духового музыкально-исполнительского искусства. К.: ТОВ «Задруга», 2013.

5. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст.: В 2-х томах. – Х.: ФО-П. Сілічева, 2013..
6. Болонський процес: нормативно-правові документи /Уклад. З.І. Тимошенко та ін. К., 2004.
7. Вовк Р.А. Портрети корифеїв. К.: НМАУ імені П.І. Чайковського, 2013.
8. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. “Музичне мистецтво”. Луцьк. 2016.
9. Карпак А. Світоглядні орієнтири сучасного флейтиста // Вісник Львівського університету. Серія : Мистецтвознавство. - 2012. - Вип. 11. - С. 84-92.
10. Качмарчик В.П. Особливості системи підготовки музикантів - духовиків у вищих навчальних закладах Німеччини, Австрії, Франції. Києво-Могилянська Академія //Порівняльний аналіз сучасних систем вищої освіти в реформуванні вищої школи України. Тези міжн. наук. конференції Київ, 1996.
11. Качмарчик В.П. Й.Й. Кванц – засновник німецької флейтової школи / Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. К. : Інститут проблем сучасного мистецтва АМУ, 2006. Вип. 6-7. С. 173—181.
12. Качмарчик В.П. Фонемні структури флейтової артикуляції Й.Й. Кванца Українське музикознавство. К. : НМАУ ім. Чайковського, 2006. Вип. 35. С. 363-375.
13. Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу (малодосліджені сторінки історії) [Монографія]. – К.: НАН України, 2000. – 324 с.
14. Кушнір А. Я. Історія кафедри духових інструментів НМАУ імені П. І. Чайковського в портретах особистостей / Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. – К., 2011. – Вип. 93. – С. 95-102.
15. В. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації. Навчальний посібник. НМАУ імені П.І. Чайковського. 2013.
16. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. К. 2006.
17. Остроменский, В.Д. Восприятие музыки как педагогическая проблема. Киев, 1975.
18. Посвалюк В.Т. Вільгельм Мар’янович Яблонський : монографія. – К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2009.
19. Посвалюк В. Т. Методика оволадення верхнім регистром на трубе : учебное пособие : в 2 ч. Ч. 1. К. : НМАУ им. П.И. Чайковского, 2013.
20. Посвалюк В. Т. Історія виконавства на трубі. Київська школа (друга половина ХІХ–ХХ ст.). – К.: ПП «Квін», 2005. – 158 с.
21. Посвалюк В.Т. Вільгельм Мар’янович Яблонський : монографія. – К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2009.
22. Acoustique des instruments de musique, Second Edition Editions Belin - Paris, 2013.
23. Early Music Performer. Journal of the National Early Music Association. ISSUE 37. November 2015.
24. Fuks Leonardo. Wind Instruments : in The Science & Psychology of Music Performance. Oxford University Press, Inc. 2002
25. Margulis E. H. The Psychology of Music: A Very Short Introduction Get access Arrow. Oxford University Press. 2018.
26. Pearson Ingrid E. By Word of Mouth: Historical Performance Comes of Age. Royal College of Music, London. 2012.
27. Sarah Sinnamon. Achieving Peak Performance in Music. Psychological Strategies for Optimal Flow. New York. 2020.

Додаткова

1. Бейц Р. Поради викладачам початківцям. К., 2005.
2. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. К., 2007.
3. Найдьонов І. М. Навчально-методичний комплекс дисципліни “Основи психології і педагогіки”: Навч. посіб. К., 2005.
4. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // зб. наук. праць / редкол.: І. А. Зязюн (голова), Н.Г. Ничкало, С. У. Гончаренко та ін. – Київ; Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2007.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.angelfire.com/music2/thecornetcompendium/index.html>
2. <http://www.bassax.com/adolphesax.htm>
3. <http://www.flutehistory.com/Timelines/index.php3>
4. <https://www.historicbrass.org/publications/hbs-journal>
5. https://www.idrs.org/publications/?s=&is_v=1
6. <http://www.internationalwoodwind.com/>
7. <http://kimballtrombone.com/category/trombone-history/>
9. <http://trumpetclub.ru/istoriya-truby.html>
10. <http://www.serpentwebsite.com/>
11. <https://www.trumpetguild.org/journal>
12. <http://www.yeodoug.com/serpent.html>